

Henrik C. Wegeners tale ved Københavns Universitets årsfest

Taler

Henrik Caspar Wegener
Rektor for Københavns Universitet

Dato

8. november 2024

Sted

Festsalen, Københavns
Universitet, Vor Frue Plads 4, 1168
København K

- 1 Deres Majestæt.
Minister
Kolleger, studerende og venner af universitetet.
- 5 Der var engang en dronning, som skulle til årsfest på KU
– præcis som i dag.

Hendes Majestæt Dronning Margrethe ankommer,
meget uvanligt, **før** tiden.

- 10 Så jeg står **ikke** klar ved foden af trappen - parat til at tage imod.

Og hvad værre er: Trappen er fyldt med demonstrerende studerende,
der ligger som lig – med hvide hoveder og røde roser i favnen.

- 15 Det lille, stilfærdige skuespil skal vise,
at de små kulturfag er truet på livet
som følge af en reform af humaniora.

Resolut stiger Regenten ud af ”Store Krone”

- 20 og skridter i ensom majestæt op ad hovedtrappen
i et royalt slalomløb forbi de livløse studerende.

Og da jeg - efter en 100 meter sprint i kappe og kæde -
forpustet byder Dronningen velkommen i forhallen

- 25 udbryder hun med et stort smil:

*”Goddag Rektor; jeg ser De har **liggende** gæster”.*

Stor lettelse;
 for det royale slalomløb kunne også have endt med et styrt. PET-vagterne skal
 på et splitsekund vurdere en trussel. Og være i stand til at tackle en student før
 35 hun når at råbe
 ”længe leve græsk og latin”.

Dét **udfald** ville jeg være meget ked af.

40 Men den **lille** historie fortæller noget stort
 om tillids-kulturen her i Danmark.
 Noget vigtigt og dyrebart, vi skal værne om.

Hele verden befinder sig på et skæbnesvangert punkt
 45 i demokratiets historie.
 Tre dage efter det amerikanske præsidentvalg.
 Dette vældige demokrati.
 En dyb splittelse i befolkningen.
 Præsidentkandidater, der taler grimt om andre.
 50 Påstande om, at illegale migranter spiser kæledyr.
 Sandheden der bliver ofret for en politisk gevinst.

Universitetet **er** en krumtap i demokratiet.
 Helt centralt står den akademiske frihed,
 55 som sikrer universitetet en værdi, der ikke kan købes for penge.
 Nemlig troværdighed.

Først og fremmest troværdighed i den videnskabeligt forsvarlige sandhed, som
 oplyser både borgere og beslutningstagere.
 60 Om alt fra inflation til migration
 – for bare at nævne to temaer fra valgkampen i USA.

Den akademiske frihed har en enestående evne
 til at dykke ned i lommer af viden, som kun få regner som relevante.
 65 Ikke før de pludseligt bliver altafgørende:

Viden om Ukraine før invasionen.

70 Viden om pandemier før Corona.

Viden om Mellemøsten før 7. oktober.

Viden om antibiotika-resistens før – ja hvem ved?

75

Vores andet store bidrag er kvalificeret arbejdskraft.

Selvstændigt tænkende individer, der er i stand til at indsamle og kritisk bearbejde viden.

80 Som forstår den akademiske metode,

der både kan bruges til at løse opgaver for en virksomhed,

og til at vurdere sandsynligheden for, at nogen spiser kæledyr.

Hvordan er arbejdsformen i akademisk frihed?

85

Jeg vil nærmest kalde det en ”blid kampsport”,

hvor man kan få det sorte bælte i bevisførelse.

Tag bare de videnskabelige disputer,

90 hvor hårdtslående argumenter

flyver frem og tilbage i tidsskrifter og auditorier.

Er Egtvedpigen fra Egtved eller Schwarzwald?

Er urørt skov den eneste vej til biodiversitet?

95

Nogle gange er det eneste vi er enige om,

den fælles søgen efter sandhed.

Det drejer sig dybest set om en debatkultur, hvor:

100

Sandheden ikke råber højest, men har de bedste data.

Faste forestillinger udfordres, herunder ens egne.

Alle temaer er til diskussion – også de ubehagelige.

105 Man respekterer andre og lytter til folk, man ikke er enige med.

Med håbet om, at vi bliver et nøk klogere som mennesker og menneskehed.

110

Hvad med de studerende?

Ja, de er stadig på en akademisk øvebane
– og vi må acceptere nogle buler i kofangeren.

115

Men kulturen for akademisk disput kan også spottes i studienævn
og i deres passionerede ping-pong diskussioner:

Har pensum for meget økonomisk vækst og for lidt bæredygtighed?

120

Jeg tror ikke, at det demokratiske sindelag falder ned fra himlen
mens de studerende har næsen i bogen, pensum på hjernen og blikket stift rettet
mod den næste eksamen eller det første job.

125

Jeg tror **også** det dannes i *sprækkerne* – uden for auditoriet.
Og med sprækkerne mener jeg KU's vildtvoksende skov af studenterforeninger.
Fra volleyball – til studenterrevy.

130

I studenterforeningen lærer man at være sammen, skabe et fællesskab, give noget
til fællesskabet
– og særligt lærer JEG at forstå, at *andre* kan have andre syn på om volleyball-
holdet skal investere i nye net eller billige bajere til julefrokosten.

135

Studenterforeninger kan selvfølgelig også **kæmpe** for et politisk mål.
Klima eller fred – og ja, også fred i Mellemøsten.

Jeg skal hilse og sige, at drømmen om at skabe en bedre verden er en
kæmpedrivkraft her på KU.

140

Måske derfor har KU også tradition for at være meget rummelig.

Helt tilbage til det legendariske optrin her ved talerstolen i 1968,
hvor psykologistuderende Finn Ejnar Madsen fik taletid ved årsfesten.

145

Hvor går grænsen for studenteraktivisme?

Der findes ikke nogen facitliste i omgangen mellem mennesker.
Konteksten betyder noget – som i historien med dronningen.
150 Og konteksten flyder over tid - som sandkorn i et timeglas.

Rollen som rektor er ikke blevet lettere.
Det så vi i USA, hvor kolleger på bl.a. Harvard og Columbia
155 måtte forlade deres poster i utide.

Det gik også hårdt for sig på Berkeley.
Aktivister smadrede en dør ind til et auditorium
– hvorfra en israelsk oplægsholder måtte flygte sammen med publikum via en
160 kælderpassage.

Berkeleys rektor og engelskprofessor Carol Christ
er netop gået på pension i en alder af 80 år.
Hun er værd at lytte til.
Ikke mindst fordi hun er rundet af Berkeleys kultur for studenterprotester
165 – tilbage til Vietnamkrigen og borgerrettigheds-bevægelsen.

I et afskedsinterview i New York Times sagde hun:
*”Berkeley skal stræbe efter at lære de studerende,
hvordan man har en civiliseret debat.*
170 *Uden den evne er Berkeley fortabt”*

Jeg må give hende ret. Det gælder også KU.

175 På hendes rektorkontor på Berkeley hang der et foto af Mario Savio, som stod i
spidsen for Berkeleys studenterbevægelse i 60erne.

Fotoet viser en politibil omringet af aktivister
ved den ikoniske Sather Gate.
180 Savio er klatret op på taget af politibilen for at holde en tale og berolige
masserne.

Der står han...i strømpefødder!

Han har taget skoene af, så bilens tag ikke tager skade.

Det er netop **den** hensynsfulde tanke som i et snapshot viser, hvad vi skal stræbe efter på KU: Protest i strømpefødder.

190

Vi skal ikke kun passe på biler - og andet løsøre.
Vi skal **særligt** passe på hinanden.

Jeg vil nu beskrive 2 episoder med nyere studenteraktivisme på KU.

195

Så kan I overveje, om de lever op til strømpefødder-princippet.

Episode nr. 1:

I foråret etablerede gruppen kaldet ”Studerende Mod Besættelsen” teltpladsen Rafah Garden på en græsplæne ved samfundsvidenskaberne på Kommunehospitalet.

200

Blandt festivaltelte og campingstole kunne studerende og forbipasserende borgere møde både sorg, frustration og faglige diskussioner om den forfærdelige krig i Gaza.

205

Der var også enkelte jødiske studerende, der satte sig ned på en bænk og tilbød en diskussion fra et andet perspektiv.

210

I de mest vellykkede momenter rummede Rafah Garden studerende med arabisk baggrund i en alvorlig, dæmpet samtale med studiekammerater med israelsk baggrund.

Bestod den strømpefødder-testen?

215

Ja, **formen** var – det meste af tiden – ganske fin.

Episode nr. 2:

220

Hændelsen i september i Museumsbygningen i Krystalgade. Den bygning, hvor jeg og resten af rektoratet og administrative kolleger har kontor.

225 10-15 maskerede personer tiltvang sig adgang til bygningen – heriblandt Greta Thunberg og andre som ikke er studerende på KU.

Vores medarbejdere blev mødt af høje, aggressive tilråb
alt imens de blev kommanderet rundt af maskerede personer,
230 der forsøgte at forskanse sig ved at flytte møbler og blokere døre.

Det endte i et opkald til politiet.
Politiet bar og eskorterede de studerende ud på gaden.

235 Strømpefodstesten? Dumpet.

Det var en sørgelig dag for KU – og for studenteraktivismen.
Og spørgsmålet er også om sandkornene i timeglasset
er løbet fra disse blokader af universitetets indre liv.

240

Studenteroprøret i '68 førte jo netop til organer for inddragelse af studerende i studienævn, akademiske råd og bestyrelsen.

Er det ikke bedre at kæmpe for sine holdninger i disse organer
245 end at intimidere og blokere en hel arbejdsplads?

På universitetet kan forskerne undersøge
hvad der sker i Mellemøsten,
og de kan som eksperter oplyse Folketing og befolkning
250 så vi kan træffe kloge beslutninger.

Men vi kan ikke som universitet vælge side i konflikten.
For så har universitetet mistet sin akademiske frihed, sin troværdighed – og
dermed sig selv.

255

Dette er min sidste årsfest som rektor.
Og jeg kan ikke dy mig for at se tilbage
260 på temaerne i mine tidligere årsfesttaler.

Fra: KU's tværfaglige viden om klima.

265 Til: Danmarks nænsomme vej gennem Coronaen og eksperternes **afgørende** rolle.

Fra: Sonningprisvinder Svetlana Aleksijevits anelser om Putin.

Til: Morten Meldals nobelpris i kemi.

270 Og sidste år: KU's forskning, som står bag Europas mest værdifulde virksomhed ude i Bagsværd.

Talerne fortæller en historie om KU's store bidrag til samfundet.

Eller sagt med omkvædet i KU's nye strategi: "Til gavn for flere".

275

KU er ikke mindst til gavn for mange – og meget – gennem vores studerende.

De studerende skal fortsætte med at plante fællesskaber

280 og dyrke deres engagement for boldspil eller det politiske spil.

Men **ingen** kan påtvinge **hele** universitetet at have én holdning.

Eller som lektor i hebraisk på KU, israelske Liora Sion,

285 sagde i Politiken:

Man kan slet ikke reducere en konflikt til en fodboldkamp,

hvor man "**skal** holde med det ene eller andet hold".

290 Der har desværre været en markant stigning i antisemitiske hændelser i det danske samfund.

Men Liora har ikke haft nogen ubehagelige oplevelser på instituttet.

Hendes kolleger og studerende forstår kompleksiteten.

295 På den måde er der **håb** for den akademiske frihed.

Jeg forstår til fulde sorgen og vreden, som driver aktivismen.

Men vi mangler at overbevise nogle få af dem

300 om principperne for en civiliseret debat:

Tydelige holdninger behøver ikke blokader, maskeringer eller aggressive tilråb.

305 Tydelige holdninger kan også formuleres fyndigt i strømpefødder.
De skal blot give plads til royale slalomløb.

...

Og undgå at spænde ben for universitetet og demokratiet.

310 Tak for jeres opmærksomhed.

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

315 **Kildetype**

Digitalt manuskript

Tags

Festtale

URI

320 <https://www.dansketaler.dk/tale/henrik-c-wegeners-tale-ved-kobenhavns-universitets-arsfest-2024>

325

330

335

340